సామగానం

- మల్లాది రామకృష్ణశాస్త్రి

(రచనాకాలం 1950 ప్రాంతాల్లో)

-విని.. ఏమీ చెప్పకుండా ఊరుకున్నాను. వెళ్ళిపోయినాడు.

మరునాడు మళ్ళా వచ్చి.. ఆ సంగతే చెప్పాడు. నవ్వి వేళాకోళం చేశాను.

మూడోనాడు.. సగం విని.. మొగం వాచేటట్లు చివాట్లు పెట్టి పంపించాను.

అంతకన్నా ఏమిటి చేయడం?.. అసలు అందులో ఏముంది, ఒకరు ఆర్చేందుకూ, తీర్చేందుకూ?

కలలు ఎందుకు వస్తాయి?.. తిన్న తిండి సరిగా అరగనప్పుడు, అమాంబాపతు గానూ.. ఎదురు రొమ్ముమీద చేతులు వేసుకు పడుకుంటే.. ప్రత్యేకం భయం వేసేట్టుగా.. కలలు వస్తాయని ఆబాలగోపాలమూ తెలిసిన సంగతి..

కలలో - ఏమేమి వస్తాయి? ఎవడి అదృష్టం వాడిది.. అందలం ఎక్కినట్లుగానూ.. ముక్కు మన్ను కాకుండా క్రింద బోర్ల పడినట్లుగానూ.. అనుకున్నవన్నీ అయే యోగ్యత లేకపోతే.. ఆ కోరికలన్నీ మనసులో వెనక పీటీని నెమరునపడి అవి మనకు అంతు చిక్కని ధోరణిలో అల్లా, ఇల్లా కలల్లో చిగురిస్తాయి.. ఇది, నా మతం కాదు; మనకన్న కొమ్ములు తిరిగినవాళ్ళు ఎన్నో ఢక్కామొక్కీలు తిన్నమీదట తేల్చిన సిద్ధాంతం.

కలలకు అర్థం ఏమిటి?.. ఒకటేమిటి, కోటి. చెప్పేవాడి తాహతును బట్టి ఎన్ని చిలవలు పలవలయినా అల్లవచ్చును.. అవి నిజమవుతాయా? ఏమో, ఎవరు చూసి వచ్చారు?.. అనవచ్చు, కాకపోనూ వచ్చును. తెల్లవారగట్ల వచ్చినవి చాలావరకు అయితీరుతవని. పెద్దవాళ్ళు చెపుతుంటారు. కానీ, నికరంగా అయి తీరవలెనని శాసనం లేదు. నాకు మాత్రం, ఎంత మాత్రమూ నమ్మకం లేదు.

లక్ష్మయ్యకు... మొదటి రోజున కల వచ్చినప్పుడు, నిదుర లేచేటప్పుడు అంతా పూర్తిగా జ్ఞాపకం లేదటకాని.. ఆ మనిషి అప్పటికీ కళ్ళకు కట్టినట్టుగా ఉన్నది.. ఇక రోజూ.. ఆ రోజు వచ్చిన కలే, వీసపాలన్నా మార్పు ఏమీ లేకుండా! -

ఆమె ఎక్కడో ఎరుగున్న మొగమే. కాని పోల్చుకోలేడు - ఎరగుండటమంటే రోజూ నిదురలో కలిసి మెలిసి ఉంటూండటం చేతనా అంటే, అదికాదట. మొదటి సారి కనబడినప్పటినుంచీ.. అలాగే తోస్తూన్నదట.

ఎలా ఉంటుంది? ఏమో? ఇలా, ఇలా అని ప్రత్యేకం చెప్పదగినదేదీ కనిపించదు. అందరు ఆడవాళ్ళలాగానే ఉంటుంది. కానీ, ఏదో మొత్తానికి ఉండి ఉండాలి. ఇదీ అని చెప్పలేకపోతున్నాడు కాని.

పోనీ. ఆఖరుకు విధవా సధవా? - ఆ మాత్రం అన్నా.. చెప్పగలడా?.. ఏమో, అదీ అనుమానమే. ఎందుచేతనంటే.. తలకట్టు ఉన్నదన్నమాటే కాని ఇక ఇతర పునిస్త్రీ లక్షణాలేమీ లేవు.. అంటే మామూలుగా మెళ్ళో పుస్తెలు పూసలూ.. కాళ్ళకు మట్టెలూ ముఖానా చేతులకు ఉన్నవీ అంటే అవి ఈ కాలంలో అందరికీ ఉంటున్నవి. అందువల్ల చప్పున ఫలానా అని చెప్పడానికి వల్లకాదు. కానీ మొత్తానికి నిగ్గుతీస్తే పునిస్త్రీ లక్షణాలేమీ లేవు. అంటే మామూలుగా మెళ్ళో పుస్తెలు, పూసలూ, కాళ్ళకు మట్టెలూ, ముఖానా చేతులకూ ఉన్నవీ అంటే ..అవి ఈకాలంలో అందరికీ ఉంటున్నవి. అందువల్ల చప్పున ఫలానా అని చెప్పడానికి వల్లకాదు. కాని మొత్తానికి నిగ్గుతీస్తే పునిస్త్రీ అనడం కన్న..

సరే అయితే పోనీ ఒకటనుకుందాం. ఒక్కొక్కప్పుడు జాతకంలో అలాటివి అంటు ఉంటే ప్రత్యక్షంగా జరగకపోయినా ఇలా, ఆ దోషం అంతటితో శాంతించడానికి అవడమూ కద్దు. అలాంటిదేమన్నా ఉందా? లేదు, నిక్షేపంలాంటి జాతకము!

మరి.. ఇప్పుడు ఏమిటి చేయడం?

చేయడానికి ఏం ఉంది, వాడి ముఖం కాకపోతేను. కలలోకి ఎవరో పనీపాటా లేకుండా వస్తూంటే. ఏం మునిగిపోయింది? వచ్చేదానికి బుద్ధి లేకపోతే లక్ష్మయ్య ఏండ్లు వచ్చిన సంసారి.. వీడికన్నా ఉండవద్దూ?

వింటే ఎవరన్నా ఏమనుకుంటారు? - నాతో తప్ప ఎవరితోనూ ఈ సంగతి చెప్పలేదు. అయితే మాత్రం ఒరిగిందేముందీ?.. ముక్కూ మూతీ మూసుకు కూర్చోకుండా? - నాతోకాదు.. బ్రహ్మదేవుడితో చెప్పినా. అరుస్తాడా. తీరుస్తాడా? -

ఇప్పుడు ఏం చేయాలి? - అదిగో, ఆ వెర్రివేషాలే కూడవన్నది! ఏమిటి చేసేది! - ఏం చేయాలని అభిప్రాయం? -

ఎవరో - ఎలా తెలుస్తుంది? ముప్పై మూడుకోట్ల జనాభా.. జీవించినదే ఉంటూంటే. ఎక్కడని, ఏ దేశంలో అని విచారించడం? ఇప్పటిదే అని మాత్రం ఎలా? ఏ యుగం నాటిదో.. ఎందుకు కాకూడదూ?

ఎన్ని చెప్పినా లాభం లేదు. ఎలాగైనా ఆమె ఎవరో కంటపడేదాకా ఇంకో ఆలోచనే లేదు. ఏమీ మనస్సుకు ఎక్కడం లేదు.

సరే కర్మంజాలక అలాటి ఆడది అంటూ ఉండి చప్పన్న దేశాలు గాలించగా ఎక్కడో కనబడిందే అనుకో.. అప్పుడు ఏమిటిరా? అప్పటి మాట అప్పుడు చూసుకోవచ్చును. ముందు కనబడటం అంటూ ఉండనీ.

మన ఊళ్ళో తెలిసినంతవరకూ ఊహూ ఎక్కడా అలాటి ఆమె తగులలేదు. నీలాటి రేవులూ, సర్కారు బావులూ అక్కడ కాపలా వేయడం తెల్లవారగట్లనే లేచి రోజుకు ఒకొక్క పేట చొప్పున తెల్లవారే లోపున గస్తీ తిరుగుతూ ఇంటి ముందర ఊడ్చి నీళ్ళు జల్లుతూ ముగ్గువేసే వితంతువులను పరకాయించి చూడటం ఇంకా ఏకాదశి నాడు, గుళ్ళల్లోనూ హరికథలూ, వీధినాటకాల దగ్గిర కార్తీక స్నానాలూ, మాఘ స్నానాలూ పర్వాలప్పుడు సముద్రానికి వీలయినంతవరకు శక్తివంచన లేకుండా చూసి అక్కడకు అక్కడ ఇక లాభం లేదు అని తేల్చుకున్నాడు. చూడటం అంటే బయట కనపడిన వాళ్ళనే కాని. ఇంటి ఇంటికీ వెళ్ళి 'ఏమండీ మీ ఇంట్లో ఇలాంటి వితంతులెవరైనా ఉన్నారా? చూడాలి, పనుంది. ఉంటే దయచేసి ఒక మారు ఇలా పిలుస్తారూ? మీరు, రోజూ కలలోకి వెళుతున్నారే, అతడు మిమ్మల్ని వెదుక్కుంటూ వచ్చాడు.' అని అడగటానికి వీలున్నట్టయితే క్షుణ్ణంగా చెప్పవచ్చును, ఆ ఊళ్ళో ఆమె లేదూ, అని.

తిరిగి తిరిగి కొన్నాళ్ళకు దానితో దిమ్మతిరిగి. బుద్ధి వస్తుందేమోననుకున్నాను. కాని లక్ష్మయ్యది రాక్షసత్వం. మూటాముల్లే కట్టుకుని బయలుదేరుతానన్నాడు దేశం మీదకి. ఉషకు అనిరుద్ధుడెవరో ముందు తెలుసునా?. పోనీ మనకెందుకు అని, ఎవడో వెధవాయ కలలో కనపడినాడు అని ఊరుకుందా? ఏం, మనం మటుకు తక్కువ తిన్నామా?.. ఏం లోటూ, తిరిగేందుకు సత్తువ ఉన్నది. తిరగడానికి సత్తుగా ఉన్నది. ఎందుకు మానుకోవాలీ? ఏదో అమీ తుమీ తేలకుండా? పట్టుబడితే. దాని సంగతేదో తేలకుండా నిదురపోవడమేనా?

లక్ష్మయ్య.. అలా దున్నపోతులాగా కాకుండా కొంచెం చిన్నవాడైనట్లయితే 'ఎప్పుడూ ఇలాటి వెధవ వేషాలు వేయవుగద - వెయ్యవు గంద..' అని పట్టుకు దవడ వాయిగొట్టి ఉందు. కానీ, ఇప్పుడేం చేయడం. నానాగడ్డీ కరిచి బ్రతికి వున్న నాళ్ళు పొట్టకు కూడా సరిగా తినకుండా వీడేదో ఉద్ధరించుతాడని లప్పంతా వీడికే కట్టిపోయిన ఆ తండ్రి ముండావాడిని మనసులో ఛెడామడా తిట్టి.. నీ కర్మానికి ఎవరు కర్తలు? అనుకుని. 'సరే. పోయిరా. ఏ ఊరు వెళ్ళినా, ఈ పంపిణీ మీదనే వెదకుతూండు.. కాకపోతే. పోనీ, నీకు చేతనైనట్టుగా భోగట్టా చేయి.. వచ్చేటప్పుడు వట్టి చేతులతో మాత్రం రాక, పుల్లాయ వేమవరం వెళ్ళినట్టుగా, ఎందుకన్నా మంచిది, కొంత దైవ సాహాయ్యం కూడా ఉండాలి కనుక, బయలుదేరేవాడు సత్యనారాయణ వ్రతమూ, వెంకటేశ్వరులకు దీపారాధనా చేసుకుని. కోరిక ఫలిస్తే ఏటేటా అలా చేసుకుంటూంటానని. ఇద్దరమూ కలిసి కొండకు వస్తామని మొక్కుకో..'

'సరే. నేను చెప్పవలసినవన్నీ చెప్పాను. క్షేమంగా వెళ్ళి లాభంగారా. ఎన్నడన్నా ఓ ఉత్తరం ముక్క. నీకు తీరిక ఉంటే సుమా. రాసిపారేస్తూ ఉండు.' ఇలా, పైకి సామంగానే అని. సాగనంపాను.

ఇంకో యావ ఏం లేదు గనుకనా, ఎప్పుడూ అదే జ్ఞాపకం ఉండడానికి? ఎవడన్నా ఎరుగున్నవాడు అప్పుడప్పుడు లక్ష్మయ్య ఈ మధ్య ఎక్కడా కనిపించడం లేదేం. ఎక్కడికి వెళ్ళాడు. ఎందుకు ఇలాటి బారవ - ప్రశ్నలు వేసినప్పుడు మాత్రం లక్ష్మయ్య అవస్థ.. నా ఊహలో కళ్ళకు కట్టేది వాడినీ, రైలులో పక్క కూర్చునవాళ్ళు ఇలాటి ప్రశ్నలే వేస్తారు. ఎక్కడికి? - సరే ఏదో ఫలానా ఊరికి! ఏం పనిమీద.. బంధువులెవరన్నా ఉన్నారా ఏమని సమాధానం చెపుతాడు? కలలో ఎవరో సకేశి కనబడ్డది, ఆవిడ కంటబడటం కోసం బయలుదేరానని నిజం చెపుతాడా? విన్నవాళ్ళు చెప్పొకటి పుచ్చుకుంటారు, పై స్టేషను రాగనే ఆ పెట్టెలో నుంచి దింపుతారు. దిగనంటే పోలీసుని పిలిచి పిచ్చివాడని అతనికి అప్పగిస్తారు ఏమీ జవాబు చెప్పకుండా ఊరుకుంటాడా - వీడికెంత నిక్కు! అని ఒకడు, ఏం చూసుకుని అంత పొగరు? అని ఇంకొకడు.. వీడేం ఆకాశం నుంచి దిగివచ్చాడా. మాట మాట్లాడడానికే అంత ఇదా? అని కార్పణ్యంతో చేతనైనంత వరకూ నాలువైపుల నుండి కాల్చే చూపులు చూసి ఆ తరువాత ఎలుకమీదా, పిల్లిమీదా పెట్టి, ఏదో లోకాభిరామాయణంగా మాటలతో చంపేస్తారు. ఎటైనా కంఠానికే పట్టుకుంది. సరి. ఆ అవస్థ ఎలాగో తప్పించుకుంటాడు. అన్నీ. లౌక్యంగా అబద్ధాలే ఆడి అంతటితో గడచి బయటపడతాడా? - అడుగడుగుకీ ఎవరి వంకన్నా - పరాకున ఒకసారికి రెండుమార్లు చూస్తే పక్కను తోడుగా ఉంటే ముసలమ్మ అయినా అది చూడటం సంభవించెనా 'ఏం నీకేం పోయేకాలం వచ్చింది? ఎందుకూ దానివంక అలా ఉరిమి ఉరిమి చూస్తావు. నీ గుడ్లు పీకించేస్తాను చూసుకో నలుగురినీ పిలిచినోట గడ్డి పెట్టిస్తాను. ఏం నీకు దానిలాంటివారు లేరూ? తల్లీ తోడూ అంతా తగులబడిపోయిందా? కళ్ళు ఉర్కుండకపోతే. ఇంత కారం సన్నగా తాల్చికొట్టుకో..' ఇదే వరుసను యక్షులూ, పక్షులూ హడలిపోయేట్టుగా. తిట్టి తిట్టి ఏమిటో అని చోద్యం చూడటానికి పోగయినవారు నలుగురూ నాలుగు మాటలూ అని. మరీ కర్మం తప్పిజారితే సున్నంలోకి ఎముక లేకుండా పాపం అంతా తలుచుకుంటే, నవ్వు వచ్చేది - కోపమూ వచ్చేది. జాలీ వేసేది. ఇదంతా బయటకు పొక్కనీయకుండా వాడి యోగక్షేమం అడిగిన వాడితో 'ఏమో లక్ష్మయ్య నాకూ కనబడటం లేదు - కనబడి చాలా రోజులయింది -' టూకీగా జవాబు చెప్పి తప్పించుకుంటూ ఉండేవాడిని. నిజానికి అంతేకూడాను. ఎక్కడ తిరుగుతున్నాడో, ఏం అఘోరిస్తున్నాడో. వాడి అజాపజా తెలియలేదు.

ఎక్కడికి పోతాడు? ఏమౌతాడు, రేపేపాటికి ఇల్లూ ఇల్లాలూ ఎక్కడ ఉన్నారా అని మళ్ళా వెదుక్కుంటూ రాడూ?..

అలాగే రానే వచ్చాడు.

కనబడటంతోనే అంతదూరాన్నుంచే 'ఏంరా, ఏమైంది? - కాయా పండా?' అని పొల్లుకేకగా పలుకరించాను. లక్ష్మయ్య దగ్గరకు వచ్చి నా చేయి పట్టుకుని నింపాదిగా 'చెప్తాలి. ఇంటికి వెళుదాముర' అని మెల్లగా అన్నాడు. 'కనబడ్డదా లేదా. ముందు ఆ సంగతి చెప్పు తరువాత భారతమంతా కానిద్దువుగాని.' అని, చెప్పేదాకా అక్కడే నిలవేశాను.

లక్ష్మయ్య, నదురుడుగా తల ఊగించాడు. 'ఊహూ, అలాకాదు, నోటివెంట చెప్పు'మని సాగదీసి 'అవు'ననిపించాడు.

'కనబడిందన్నమాటేనా?'

'ఆహా'

'ఎక్కడ?'

'కనబడిందిగా.. ఎక్కడనైతేనేం'

'అడిగినదీ ఒకటీ.. చెప్పేదొకటినా?'

'చెపుతూంటినిగా'

'ఏమిటి, నీ ముఖం! అంత అంతఃపురాంగన అయి. ఆమె పేరే.. ఈ పాపాత్ముడు వినడానికి వీలులేకపోతే.. పోనీలే. ఇక్కడనే వుట్టికట్టుకు ఊరేగు..'

'అది కాదు. చెప్పడానికి సిగ్గవుతూంది'

'ఏం. అచ్చంగా కోతిలాగా ఉందా?'

'ఎబ్బే! చెపితే నేను వెర్రివాడననుకుంటావేమోనని భయం. అంతేకాని'

'..అది ఏనాడో నీకు ఉండవలసింది. ఉంటే, ఇందాకా వచ్చేదా వ్యవహారం? ఇంకా నీకూ అదుపూ ఆజ్ఞా ఏమిటి? - చెప్పు '

'చెప్పనా..'

'పోనీలే మానేయి.'

'ఎవరూ కారు. నా భార్యే!'

లక్ష్మయ్య వంక నిలువు గ్రుడ్లు వేసుకు చూశాను. 'వాడికా, నాకా, మతిపోయింది!'

'అందుకనే, నీవు నమ్మవనే చెప్పడానికి సందేహించింది! కాళ్ళు బలపాలు కట్టేట్టుగా ఇన్నాళ్ళునుంచీ తిరిగి విసుగెత్తి నాలుగురోజులపాటు ఇంటి పట్టున వుండి, మళ్ళా బయలుదేరుదామని నిన్న సాయంకాలం మెయిలులో వచ్చాను. ఇంటికి చేరుకునేటప్పటికి కనుచీకటి పడుతూ ఉంది. మా ఆవిడ తలుపు తీసింది. నా కళ్ళను నేను నమ్మలేకపోయినాను. మొదట, ఎప్పుడూ అదే పలవరింత కావడం చేత. అలా భ్రమపడుతున్నానేమో అనుకున్నాను; కాదు మా ఇల్లాలే. తలంటి పోసుకున్నది కాబోలు అందుచేత నిరాభరణ సుందరి. ఒళ్ళు తుడుచుకుంటూన్నదో ఏమో, నా పిలుపు వినబడేటప్పటికి చప్పున ఎదురుగుండా వంకెను నా మల్లుపంచే కనబడితే అది చుట్టుకు వచ్చినట్లుంది. ఏమైతేనేం. మూడు మూర్తులా నా కలలో అంతకాలం కనిపించింది... ఆ మూర్తే నాకు సందేహం ఏమీ లేదు, మనసు ఇన్నాళ్ళ నుంచీ పడిన యాతన గడిచి గట్టెక్కినందుకు శాంతిగా, దానిలో అది 'అమ్మయ్యా!' అనుకుని ఊరడిల్లింది. ఆమెను చూచినకొద్దీ నా గుండె కుదుటపడింది. మా ఆవిడకు, నా గొడవంతా ఏం తెలుసును పాపం. 'ఏమిటండి. అలా చూస్తారూ' అని రెట్టించుతూ నన్నూ, నా వాలకం చూసి తెల్లబోవడం మొదలు పెట్టింది..

'ఏమీ లేద'ని ఆమెకు నచ్చచెప్పేటప్పటికి రాత్రి తాతలు దిగివచ్చారు..' అని ముగించాడు లక్ష్మయ్య.

నాకు లోపల నవ్వు ఆగడం లేదు. కానీ, పైకి తొణకకుండా.

'అయితే. పెద్ద చిక్కే వచ్చిందే' అన్నాను.

'ఏం?' అన్నాడు ఆదుర్దాగా..

'అవును, నీవు ఇకనుండి ఎవరితో చేయడం కాపురం?...'

'అంటే..'

'ఇంటావిడ అనుకుంటే మనసు ఒప్పదు. కాదనుకుంటే అలాటి కానిపని చేయడానికే నీలాటి శ్రోత్రియుడికి మనసు ఒప్పదు. చూస్తూ చూస్తూ రండాగమనం..'

'అప్రాచ్యపు మాట ఇలాటిదేదో అంటావనే అనుకున్నాను. అన్నంతపనీ చేశావు..'

అన్నంతపనీ చేస్తే - నీవు ఇన్ని ఆటలు ఆడేవాడివా?... ఒళ్ళు పొగరు కాకపోతే...ఊఁ..'

లక్ష్మయ్య తలవంచుకుని ఒకటే పరుగు. ఈ అక్కసుతో రేపు భోజనానికి మాత్రం పిలవడు. వ్రతం ఎలాగూ చేస్తాడు మళ్ళా, కోరిక ఫలించినందుకు. చేయకపోతే ఎక్కడ పడవ మునుగుతుందో అని భయంకాదా!

()

Click here to share your comments on this story